

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ב סיון תש"פ | דף היומי בבלי: שבת צ.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תפ"ז עד סעיף ב'.
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה וישלח ה" עד 'ועתה נבוא'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ד משנה יח עד פרק ד משנה כ

מי עמד מאחורי הטיעון המנצח ב'משפט הירושה' שהסעיר את ארה"ב? | "אתה מתכוון לא לחזור לישיבה" – אמר הרבי לבחור הנדהם... | הציפור שמבקשת מתלמידי החכמים לחזור על תלמודם 101 פעמים | 1904

הסיפור היומי

המשפט התנהל בנוכחות התובעים משני הצדדים. האשה ובניה דרשו את הכל פרט לסכום הפעוט של 50 דולר שהועיד המוריש לבן הבכור. וכאן התיצב עורך הדין של התובע והשמיע את טענתו המפתיעה, שגררה פריץ צחוק אדיר מפיות כל הנוכחים...

'משפט הירושה' שהעלה לכותרות בארה"ב את חכמתו של הרב היהודי

הנני להביא סיפור שהתפרסם בזמנו מאד וקיבל ידיעות בכמה עיתונים באמריקה, אודות גודל חכמתו ופקחותו. נעתיק את המעשה כצורתו (מהתרגום לעברית) כפי שהובא בעיתונים דאז. מעשה שהיה.

מר קאפלמן היה אמריקאי, יהודי פועל פשוט שהרויח בקושי למחייתו במקום גלותו בברוקלין שבאמריקה. דחקותו בפרנסה לא מילאה את סאת סבלו, כי הנה חלתה אשתו הצעירה אנושות ונפטרה לעולמה בהשאירה את בנם הקטן יתום וגלמוד. קאפלמן נאלץ לחפש אחר שידוך, וכאשר סבר כי מצא את המתאימה התחתן בשניה.

לא עבר זמן רב, ואבי הילד היתום גילה כי האם החורגת דוחקת את רגלי בנו, רודפת אותו בזעם ובחרון ולא נותר לו מקום בבית. בכורח המציאות הוא נאלץ להכניסו למוסד ליתומים.

מבחינה חומרית מר קאפלמן הלך והתעשר, ואשתו השנייה והילדים שילדה לו ידעו חיי רווחה ועושר. וכך חלפו השנים, קאפלמן הזקין וחלה את חוליו אשר לא קם ממנו, וכאן התחיל להעסיק את האשה הרעיון כיצד עליה לפעול כדי שהירושה במלואה תיפול לידי ילדיה בלי שבנו הבכור של בעלה יהיה שותף בה.

סיפר רבי מיכל שורקין שליט"א בספרו 'מגד גבעות עולם': אבי הגאון זצ"ל נהג להתפלל בראש השנה בבית הכנסת של בעלי בתים פשוטים, ושם שימש גם כבעל תוקע. מעודי תמהתי על הנהגתו, למה איווה לו את בית הכנסת זה למושב לו, ולא התפלל בהרבה ישיביש'ע מנינים. כששאלתיו על כך השיבני: "כל חפצי ורצוני הוא להתפלל במחיצת הרב עלקין" [זצ"ל]... מי הוא זה הרב עלקין, אשר בשלו עזב אבי את ידידיו ואת הישיבה?

ובכן, הרב עלקין היה מרביץ תורה לבעלי בתים אמריקאים ומסר שיעור על כל הש"ס לפי סדר. ואף שהיו אז בברוקלין עוד גדולי ישראל, יחודו של הרב עלקין היה בכך, שהיה סגי נהור ל"ע ואמר את כל הגמרא על פה וכל הרש"י בלשונו ממש! ולא זו בלבד, אלא אף היה מכווין ומורה באצבע לבעלי בתים להסתכל בגמרא במקום פלוני, תוך כדי שהוא גוער בהם "לא שם אלא שלוש שורות למטה, שתי שורות למעלה..." והכל על פה. לפיכך רצה אבי ז"ל שתפילותיו ביום הדין יהיו מצורפות לתפילותיו של הרב עלקין זצ"ל. ולמען דעת מעט מטיבו ומכח תורתו וחכמתו של הרב עלקין,

הנפגע. השופט האמריקאי קיבל את ההצעה. הרב עלקין עקב אחר עבודת המתרגם ונתן לו הוראות.

מי שבקי בעבודת התרגום משפה לשפה יודע, כי לא ניתן לתרגם מלה אחר מלה אלא צריך לתרגם משפטים שלמים או קטעים שלמים, ע"מ שהם יקבלו את המובן המקורי כפי שהתכוון אליו הכותב. אך כאן הציג הרב דרישה למתרגם לגבי אחד המשפטים בצוואה, כי יביא אותו מלה במלה על פי המקור. המתרגם התווכח על כך, אך הרב גילה נוקשות.

לגבי איזה משפט היו הדברים אמורים? - בנוסח המקורי בלשון הקודש לא הופיעו המלים "לאחר מותי" כפי שהתרגום באנגלית הביא, אלא היה כתוב שם כי לאחר 120 שנה תתחלק הירושה על פי ההוראות. וכאן דרש הרב להביא את המלים "לאחר מאה ועשרים שנה" לתרגום האנגלי, כפשוטו, בלי להפוך אותן לכוונה המובנת מאליה. המתרגם נאלץ להיכנע להוראת הרב, ויצא מכך כי עד לאותו תאריך רחוק אין ליורשים רשות לקבל את הנרשם לזכותם...

המשפט התנהל בנוכחות התובעים משני הצדדים. האשה ובניה דרשו את הכל פרט לסכום הפעוט של 50 דולר שהועיד המוריש לבן הבכור. וכאן התיצב עורך הדין של התובע וטען: אמנם כן, האשה צודקת, והיא תקבל את המגיע לה בדיוק על פי ההוראות בצוואה - לאחר 120 שנה...

מפיות הנוכחים בבית המשפט פרץ צחוק אדיר וקשה היה להשתיקם. עורך הדין מטעם היורשת ובניה החוויר כסיד, והוא ניסה להסביר את המשמעות של הביטוי "לאחר מאה ועשרים שנה". השופט אף הוא הבין כי היה זה תכסיס של הרב הפיקח שעמד לצדו של הצד המקופח, שבאמצעות הביטוי הזה העמיד תירוץ שיעכב את חלוקת הירושה עד שיוסכם בין הצדדים להגיע לכלל פשרה, שאם לא כן תעקל הממשלה את כל הירושה לאורך תקופה של 120 שנה, ועם תום פרק זמן זה היא תחזיר את הירושה למי שיותר מבעלי הזכויות לאחר כמה דורות.

היורשת התכסיסנית שמחה לשמוע כי הבן הבכור מוכן להתפשר עם היורשים, ולהותיר גם להם חלק לאחר שיקבל את המגיע לו על פי זכותו... העיתונים באמריקה פרסמו את המשפט, בהדגישם את חכמתו של הרב היהודי שהצליח להגן על זכויותיו של בן מקופח בירושה, וכולם הבחינו בעובדה שאותה חכמה מקורה בתורה שהרב היה בקי בה ושאב אותה מתוכה.

(הובא במדור 'תחת השיחים' מאת הרב א' חפץ מוסף שב"ק בהעלותך תשע"א)

היא ייגעה את מוחה והגיעה לרעיון, לתת הוראה לאחות הצמודה למטת החולה כי תמנע את כניסתו של אותו בן, ובכל עת שיבוא לבקר תמצא האחות אמתלה כלשהי שהחולה ישן וכדומה, כך שאי אפשר להיכנס אליו. האחות קבלה ממנה מתת יד מיוחדת עבור הבטחתה למלא אחר הוראה זו.

עבר זמן מה והבן לא התייצב לפני אביו החולה משום שנמנעה כניסתו אליו, ואז היא התחילה לדבר סרה על הבן בפני בעלה החולה. "אתה רואה איזה בן יש לך? אביו חולה מסוכן והוא לא מגלה עניין לבקרו ולדרוש בשלומו"... מכאן ואילך היתה דרכה סלולה לפניו לכוונו בכתיבת הצוואה. ברוב כעסו הסכים החולה להדיר את בנו הבכור מחלקו בירושה.

היא הזמינה עו"ד שיכתוב את הצוואה כדת וכדין ודאגה שירשום לזכות הבן הבכור סכום סימלי של 50 דולר, כי כך היה חוק המדינה שאם שם הבן המודר מחלקו בירושה לא מופיע בצוואה כלל, מייחסים לאב מצב של אי שפיות מחמת זיקנה או חומרת המחלה, ואז יכול היה הבן המקופח להגיש ערעור לבית המשפט. כך, שעם חמישים הדולרים לבן הרגישה עצמה האשה הנוכלת מובטחת בירושה בשלמותה.

העו"ד כתב את הצוואה מלה במלה בלשון הקודש מפי החולה, וכשסיים הקריא אותה באזני החולה והלה אישר אותה ונתן את חתימתו. האחות הוחתמה בתור עדה. האשה היוזמת היתה בטוחה כי מעתה לה מה לדאוג, וברגע שיעצום החולה את עיניו סופית היא וילדיה יגרפו לידיהם את כל הרכוש שהשאיר אחריו, כולל שני הבנינים בצירוף עשרות אלפי הדולר שנשארו במזומנים, פרט ל-50 הדולר שיקבל הבן המקופח.

כאשר נודעו לבן הבכור פרטי הצוואה אביו כבר לא היה בחיים. התמזל מזלו לפגוש את הגאון הנודע רש"א עלקין, הוא שטח לפניו את בעייתו וביקש את עצתו. הוא סיפר לרב כי ניסה להתייעץ עם עורך דין, והוא הציע לו לטעון כי האב לא היה שפוי בעת כתיבת הצוואה, אך כיון שהעו"ד והאחות הרחמניה אישרו בחתימותיהם כי החולה היה שפוי, אין כמעט סיכוי שיצליח לסתור את דבריהם, והבן פרץ בבכי מר לפני הרב.

תחזור אל עורך הדין, יעץ לו הרב, ותגיד לו שיקש מהשופט כי ייתן הוראה לתרגם את הצוואה מלשון הקודש לשפת המדינה. ומאחר ובמקור יש בצוואה כמה משפטים קצרים, שלשם הדיוק בתרגום לאנגלית על המתרגם להיעזר ברב הבקי בנקודות הקטנות, שיזמינו אותו - את הרב עלקין - והוא בעזרת ד' ידע איך לכוון את פני הדברים כדי שהאמת תצא לאור ויוסר הקיפוח מעל

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יום אחד הבחנו כי הרבי שינה ממנהגו, ובמקום לומר 'יתגדל ויתקדש' החל לומר 'יתגדל ויתקדש'... אולם תמיהתנו לא ארכה זמן רב. אחד הבחורים הצעירים בישיבה סיפר לנו בסיפוק בלתי מוסתר, כי הוא בכבודו ובעצמו הינו האחראי לכך...

"זה איש משה עניו מאוד"

הלכתי לכך שצריך לומר ההיפך - 'יתגדל ויתקדש'... מיהרתי לרבי והראיתי לו את הדברים שמצאתי. וכמעשהו בראשון, כך מעשהו בשני. הרבי, אורו עיניו, והוא אומר לי בשמחה - "הו! תודה רבה! ממש יישר כוח גדול על שאתה מראה לי את זה! אכן, אתקן את הדבר מעתה ואילך ואשוב לומר 'יתגדל'..."

כאן כבר לא יכולתי לכבוש את תמיהתי. במאמר מוסגר אציין: היה זה בשנותיה הראשונות של הישיבה הקדושה בקרית טאהש, תלמידי הישיבה מנו אך כמה עשרות, והרבי היה עבורנו לא רק ראש ישיבה, כי אם גם אב רחום, ומלאך הניצב על קדקדו של כל אחד ואומר 'גדל'. בפרט אני הייתי קרוב אליו ביותר, ולכן הרשיתי לעצמי להעז ולהביע את פליאתי באוזניו: רבי, אמרתי, אינני מבין! וכי הרבי צריך ששני בחורים, בני 13 ו-14, יגלו לו כיצד צריך לומר את הקדיש?!... מה קורה כאן?? יום אחד מגיע ילדון צעיר, בקושי בר מצוה, מראה לרבי איזה ספר - ובגללו הרבי משנה מנהג של שנים, מסורת אבותיו; כעבור שבוע מגיע ילדון אחר, מראה לרבי ספר אחר, ושוב משנה הרבי חזרה את מנהגו... כביכול הוא איזה 'עם-הארץ' חלילה שאינו יודע מה הוא עושה. הרי בוודאי הרבי יודע ומכיר את שורשי המנהגים והנוסחאות בזה, ואף אחד מאיתנו לא מחדש לו מאומה בעניין!;

בתגובה, חייך הרבי ואמר: "תנוח דעתך, יקירי. אכן צודק אתה בשאלתך, אך הבה ואסביר לך את פשר הדברים".

והוא פתח ואמר: "כאשר בא אלי הבחור דנן לפני כשבוע, אכן ברגע הראשון עלה בליבי רגש של קפיידא עליו, וחפצתי להוכיחו על פניו. אולם בתוך רגע כמימריה 'תפסתי את עצמי', ולבי ייסרני על רגשות הרוגז וההקפדה שעלו בי. ולכן, כתשובת המשקל, החלטתי 'לתת הכנעה' - להכניע עצמי לפניו ולנהוג כפי שהעיר לי, וזאת עד שאקבל סימן מן השמים שיכול אני לשוב למנהגי הראשון. לכן, שמחתי עכשיו כאשר ניגשת אלי אתה עם הספר שבידך, כיון שראיתי בכך את הסימן מן השמים לו אני ממתין, שיכול אני לשוב ולומר יתגדל ויתקדש כמנהגי מימים ימימה..."

את הסיפור המופלא דלהלן שמעתי מפיו של בעל המעשה, המשפיע הרה"צ רבי חיים אליעזר גרוס שליט"א, שהתגדל בבחורתו בצילו של האדמו"ר מטאהש זצוק"ל והיה מקורב אליו ביותר.

יום אחד, הוא מספר, הבחנו כי הרבי זצ"ל שינה ממנהגו בתפילה, ובמקום לומר בקדיש 'יתגדל ויתקדש' כהרגלו, החל לומר 'יתגדל ויתקדש'... התפלאנו לפשר השינוי, ובפרט שהדבר עלה לרבי במאמצים גדולים, כי כידוע היה משקיע כוחות רבים בהגיית המילים היוצאות מפיו, לאומרן בדקדוק ובשלימות, וצורת הביטוי החדשה - יתגדל ויתקדש, שלא היה רגיל לה, גרמה לו להתאמץ במיוחד, ואף האריכה באופן ניכר את משך זמן אמירת הקדיש.

אולם תמיהתי לא ארכה זמן רב. אחד הבחורים הצעירים בישיבה, כבן 13, שלא ניחן בחכמה יתירה, סיפר לי בסיפוק בלתי מוסתר, כי הוא בכבודו ובעצמו - הינו האחראי לשינוי במנהגו של הרבי...

מה התברר? מיודענו הבחור 'גילה' בספר הלכה כלשהו שצריך לומר 'יתגדל' ולא 'יתגדל', ומיהר עם תגליתו המרעושה לרבי, כדי להראות לו כיצד צריך להתפלל... והרבי, בראותו את הדברים, 'אורו עיניו', והוא אמר לבחור הצעיר בשמחה ובהתפעלות: "הו! יישר כוח! ממש תודה רבה לך על שהראית לי זאת והעמדתני על האמת" וכו' וכו' - ואכן כבר בתפילה הקרובה שינה הרבי ממנהגו והחל לומר יתגדל, כפי שהיה כתוב בספר שהראה לו הבחור, שלשמחתו וסיפוקו כמובן לא היה גבול...

מששמעתי זאת, מספר רבי חיים אליעזר, נחרדתי, ואף כעסתי על אותו בחור צעיר. וכי מה חושב אתה, שהרבי לא יודע כיצד צריך להתפלל?! האם הוא צריך שאתה 'תגלה' לו כיצד לנהוג??... אבל את הנעשה כבר לא היה ניתן להשיב. עברו מספר ימים, שבהם בכל תפילה נחמץ לבי לשמוע את הרבי מתאמץ להגות בפיו את המילים יתגדל ויתקדש... עד שעלה רעיון במוחי! נברתי מעט בארון הספרים, עד שמצאתי באחד הספרים מקור

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

"דבר אחד כואב לי באמת בכל המצב הזה" - נהג חברי להפטיר כאשר דוק של עצב נמתח על פניו - "כואב לי מאוד שסגרו את בתי הכנסת. זה החלק הקשה ביותר בכל הסיפור" - היה נאנח, ובצדק...

זוהי אנחנו עושים כדי שחלילה לא נמצא את עצמנו שוב מול דלתות סגורות? | נקודה למחשבה

בשמחה רבה נהרו הכל חזרה אל מוקדי החמצן הרוחני שלהם. אל סידור התפילה, אל הקדיש והברכו, אל התורה ואל העבודה. ואז, יום אחד, ראיתי את מידוענו היקר אף רץ אל בית הכנסת בשמחה רבה... אך דא עקא, פניו לא היו עטויות במסכה. הוא אף נדחס אל שטיבל עמוס מתפללים שחלקם אינם עטויי מסכות ואינם שומרים על ההנחיות העדכניות.

אוי, רעי היקר, נזעקתי לעומתו בכאב לב. האם לא היה די באותם חודשיים תמימים בהם נקטפנו מבית חיינו, שאתה כה ממנהר להחיש את הצעד הבא חלילה שעלול להחזיר אותנו אחורנית לאותו מצב בו היינו בתחילה? אם באמת, הניתוק מבתי הכנסת ובתי המדרשות כה כואב לך, מדוע אינך נוקט באמצעים הנדרשים לעשות הכל, אבל הכל, שחלילה לא נחזור למצב בו נהיה מוכרחים שוב לנעול בדמעות את בתי הכנסת?

סבר וקיבל. ידידי רץ הביתה. עטה על פניו מסכה, כאשר בפיו תחינה מיוחדת לאבינו שבשמים: "יהי רצון מלפניך, כשם שאני עושה כעת כל מאמציי להינצל ולהציל אחרים מאימת הנגיף, אף עתה עשה ברחמיך המרובים שנוכל לעבוד אותך ברבים במקדשי המעט מתוך הרחבת הדעת ובריות גופא".

- עניתי אמן.

(ש' תפילינסקי, 'המבשר')

זה היה בעיצומם של ימי הקורונה, בהם בתי הכנסת ננעלו למרבה הצער על מסגר ובריח ויהודים יקרים התפללו בביתם ביחידות, לחילופין במנייני המרפסות, ובהמשך בחניונים ומרחבים פתוחים, ללא תנאים מינימליים של בית כנסת הראוי ויאות להיכל ד'.

הייתי פוגש אותו - את אחד השכנים רעי הטוב, אברך חשוב - מדי פעם. השיחה היתה נסובה כרגיל על המצב הקשה והסבוך מכל פרמטר אפשרי. "אבל דבר אחד כואב לי באמת בכל המצב הזה", הוא היה מפטיר תמיד בנימה היוצאת מן הלב, כאשר דוק של עצב נמתח על פניו. "כואב לי מאוד שסגרו את בתי הכנסת. זה החלק הקשה ביותר פה בכל הסיפור" - הוא היה נאנח, ובצדק. אכן, הסכמתי איתו בכל לב. לא היה כדבר הזה שנים רבות בעם ישראל. האמת, כי לכאורה מאז בריאת העולם לא היה מצב כזה בו בתי הכנסת ננעלים בכל רחבי העולם. נאנחנו ביחד, נאנקנו וכאבנו את כאבו של העם היהודי כולו. אין ספק כי נחל של דמעות ניתן היה למלא מדמעותיהם של יהודים יקרים שדאבו את המצב בו ניטל כבוד מבית חיינו - ממקדשי המעט שלנו, מקורות חייו של היהודי בגלות, בו הוא עובד את בוראו ושופך את ליבו לפני פני אדון וצח.

חלפו כמה שבועות, הנתונים הראו על שינוי מגמה לטובה. אט אט החלו לחזור לשגרה ובתי הכנסת נפתחו בקול צהלה ורינה.

לפליאת הכל, כשרק ראה מפקד הפלוגה הבולשביקית את הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, אמר לו: "כבוד הרב, כל אשר תאמר אלי אעשה, כולל עזיבת העיר..." שאלו רבי שמעון בפליאה: "מדוע?"

לקט עובדות נפלאות על התמסרותם של מרביצי תורה לתלמידיהם

לחולים כשם שאנו דואגים לתלמידים, היו התוצאות הרבה יותר טובות...
דוגמא אחת מני רבות, כיצד דאג רבי שמעון לתלמידיו (הובא

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל פינשטיין זצ"ל, שבעת שהיה הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, בערוב ימיו, בבית חולים בוורשא, ונכנס אליו לבקרו, אמר לו רבי שמעון: "אילו הרופאים היו דואגים

לישיבה ואמר את השיעור בעצמו...
למותר לציין שביום המחרת שב אותו ר"מ לתפקיד, כשהוא
מקבל בהכנעה את הוראתו של ה'חזון איש' (הלמות עמלים)

ליבו הגדול של כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה'בית ישראל'
זצ"ל, הרגיש במצבו הרוחני של כל אחד מחסידיו. ומעשה שהיה
בתחילת בין הזמנים, כאשר נכנסו, כנהוג, בחורים מהישיבה
להפרד 'לחיים טובים ולשלום' כדי לנסוע לביתם לכבוד החג,
והרבי פטר כל אחד מהם לשלום, מלבד בחור אחד שלא פטרו
לשלום.

התחנן הבחור: "רצוני לנסוע לביתי". אמר לו הרבי: "הבה נצא
לטייל קמעא..."

לימים סיפר הבחור, כי בהיכנסו לרבי ליטול את ברכת הפרידה,
לא היה בדעתו לחזור לישיבה לזמן הבא, ותיכנן ללכת בעקבות
אחיו הגדולים שהחלו לעבוד. כשיצא עמו הרבי לטייל אמר לו
(בתרגום מאידיש): "כתוב בספרים שכשמקבלים להנהיג עדה,
מקבלים כוחות... אתה מתכוון שלא לחזור".

הבחור נדהם ושתק. המשיך הרבי ואמר לו: "לאביך יש קדיש
אחד. רק אתה. אם גם אתה אינך רוצה לחזור לישיבה, מה יהיה?
אם תבטיחני שלכל הפחות תיכנס לשיטל בכל בוקר ובכל ערב
לשיעור, הנך יכול לנסוע".

ואכן, הבחור נתן לרבי את הבטחתו. בזכות הבטחתו זו לרבי,
נשאר הבחור בעולמה של תורה ומצוות, והינו קובע עיתים
מזומנות ורבות לתורה, כאשר צאצאיו אחריו נמנים עם טובי
האברכים (מתוך מאמר).

(גיליון 'איש לרעהו')

ב"תורה יבקש מפיהו": פעם הגיעה קבוצה של בולשביקים
קומוניסטים במטרה לעשות פרעות בעיר (בבריינסק, מקומו
של ר"ש). ביקש רבי שמעון להפגש עם מפקד הקבוצה. והנה
לפליאת הכל, כשרק ראה המפקד את רבי שמעון אמר לו: "כבוד
הרב, כל אשר תאמר אלי אעשה, כולל עזיבת העיר..."

שאלו רבי שמעון בפליאה: "מדוע?"

אמר לו המפקד: "יהודי אנכי, ובעבר למדתי בישיבה בטעלז
בתקופה שהיית שם ראש ישיבה. פעם אחת ראית אותי שהיה
חסר לי כפתור בבגדי, קראת לי לביתך וביקשת מהרבנית
שתתפור לי כפתור במקום שחסר. במרוצת השנים נסחפתי
ונעשיתי קומוניסט, אבל את הרחמות והאיכפתיות שהרגשתי
אצלכם - לא אשכח לעולם!" ואכן הקבוצה הזו עזבה את העיר
לעומת שבאה.

מעשה שאירע לפני עשרות שנים בישיבת תפארת ציון: אחד
מהר"מים של הישיבה ביקש להוציא תלמיד מהישיבה בשל
התנהגותו החמורה והשלילית במיוחד. כששמע על כך ה'חזון
איש' (שהישיבה היתה קרובה ללב) לא הסכים לכך בשום פנים,
כשהוא מתבטא: "צריך בית דין של כ"ג בשביל להוציא בחור
מהישיבה".

אותו ר"מ לא ויתר. הוא הגיע בעצמו ל'חזון איש' וטען שאם
אמנם אין לשלח את הבחור מהישיבה, אבל הוא לא יכול למסור
שיעור במחיצה אחת עם הבחור. השיב לו החזון איש מיניה וביה:
"אם כך, עליך לעזוב את התפקיד!"

המשיך וטען הלה כלפי החזון איש: "ומה יהיה עם שאר
הבחורים שלא חטאו, מי ילמד אותם?" השיב לו החזון איש:
"אני אמסור להם את השיעור..." ואכן למחרת הגיע ה'חזון איש'

סגולות וישועות

"יום שבתון אין לשכוח" - סגולות לזכרון לימוד התורה הטמונות בשבת קודש

הלימוד, שעל ידי שבת נתבטל השכחה, דהוא סגולה לזכרון,
ולכך צריכים ללמוד דווקא בשבת דאז אין שולט השכחה ('מטל
השמים' בראשית עמ רנו, 'דורש טוב' לשבת עמ נד)
פעם התנצל אחד לפני הגה"ק ה'מנחת אלעזר' ממנוקאטש
על חלישות כוח זכרונו, והגיד לו רבנו שיכוון בעת קידוש דליל
שבת באמירת תיבת 'זכרון למעשה בראשית' להגביר כח זכרונו
לטובה (דרכי חיים ושלום). וכן כתב בספרו עשרה מאמרות בפר'

הרה"ק ה'שפת אמת' בספרו על התורה פר' כי תשא סוף
שנת תרס"ב כתב וזה לשונו: "והתורה שלומדין בשבת אין בה
שכחה". ומסופר על יהודי שנכנס להרה"ק רבי יואל מסאטמאר
זצ"ל ותינה לפניו מצוקתו שכל מה שלומד שולט בו שר השכחה
והוא פורח מזכרונו, יעץ לו הרה"ק שבשבת יחזור וישנן את מה
שלמד בששת ימי החול, ועל ידי זה יזכור לימודו. והוסיף לפרש
בזה 'זכרו תורת משה במצות שבת גרוסה', שעל ידי שבת זוכרים

ותינה לפניו את צערו שלדאבוננו אינו זוכה לזכור תלמודו. השיב לו הרבי שישקוד וילמד מסכת והלכות שבת, ועל ידי כן יזכור תלמודו. ופירש בזה מה דאמרינן בזמירות ליל שבת בזמר 'כל מקדש' - 'זכרו תורת משה', דמי שרוצה לזכור ולא לשכוח מה שלמד בתורה הקדושה שניתנה לנו ע"י משה רבנו, 'במצות שבת גרוסה' - יתעסק ויתעמק בלימוד ענייני שבת קודש, ועי"ז יזכה וישתמר הכול בזכרונו (אמרי ברוך עמוד ל)

(מתוך מאמרו של הרב יעקב שלמה שיינברגר ב'המבשר תורני')

ויחי וז"ל: "ומקובל מהצדיקים זי"ע סגולה לזכרון בתורה לכוון בעת קידוש בזכרון למעשה בראשית שיוטב לו הזכרון עיי"ש. וכן הביא בטעמי המנהגים עמ' תקעד ענייני סגולות: סגולה לזכרון, להתפלל במחשבה על הזכרון בשעת הקידוש בשעה שאומר זכרון למעשה בראשית - שמעתי מאדמו"ר הרה"ק מאלעסק בשם זקנו הרה"ק המפורסם מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, ע"כ. מסופר: אל הרה"ק בעל 'אמרי ברוך' מוויזניץ זי"ע בא יהודי

השונות היומי

בירך על הבשמים וגילה שאינו חש בריחה - האם צריך לשוב ולברך 'הגפן'?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

בברכה ולא אכל עמהם, אם זה בשוגג או באונס מחמת שנשפך הכוס וכדומה, יצאו השומעים בברכתו. ולפי"ז בנדון השאלה שהיה אונס מחמת חולי הקורונה שלא הריח, הועילה ברכתו לאשתו. ואף שלכתחילה אם אינו מריח לא יברך להוציא אחרים כמבואר במשנ"ב (סו"ס רצ"ז), מ"מ כאן שברך ואח"כ נודע לו שאינו מריח, לא היתה ברכתו לבטלה. אך עדיין יש לפלפל דאף שלא היתה ברכתו לבטלה, אבל לא היה לו לברכה בסדר הבדלה כיון שאינו יוצא בעצמו. אכן במשנ"ב שם מבואר שאם מברך לבניו הקטנים מועיל אף שאינו מריח, הרי שאין זה הפסק כשמוציא אחרים.

עוד יש להביא מש"כ הבית יוסף סי' רצ"ז בשם אורחות חיים, שגם מי שאינו מריח יברך על בשמים במוצ"ש, שיש איזה הנאה בזה ששואף לגופו. ואף שאין פוסקים כן להלכה, מ"מ אם כבר בירך לא יחזור.

שאלה: אדם שעושה הבדלה לאשתו, וכשברך על הבשמים והריח, הבחין שאינו מריח, ולאחר מכן התגלה שנדבק בקורונה. והתעורר לשאול, האם כיון שלא הריח יוצא שברכת הבשמים היתה לבטלה, ונחשב הפסק למה שברך בורא פרי הגפן, וא"כ יצטרך לחזור ולברך הגפן לפני ששותה את הכוס

תשובה: אין צריך לחזור ולברך הגפן. כך פסק הגר"י פלק שליט"א בעמח"ס 'לקוטי אורה' ומרבני 'עטרת שלמה'.

דהנה כתב הגרע"קא (בסי' רח"צ ס"ה) שאם ברך 'בורא מאורי האש' על נר שהודלק בשבת, כיון שלא יצא בברכת 'מאורי האש' נחשבת ברכתו הפסק להגפן וצריך לחזור ולברך הגפן, והובא בבה"ל שם. ולפי זה גם בנדון דידן היה ראוי שיחזור לברך הגפן. אך אמר לי הגר"י פלק שליט"א שיש להקל שיצא ידי ברכת הגפן, וזה מכיוון שברכת הבשמים שברך הועילה לפטור את אשתו, ועל פי המבואר במשנ"ב (סי' רי"ג סקט"ו) שמי שמוציא אחרים

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לאדם לכתוב ביומנו האישי שפלוגי מצער אותו וכדו'?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

במקרים מסוימים עשויים לעבור עליהם כאשר מדברים לשון הרע.

בסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' (פתיחה, לאווין סעיפים ח'-ט', מונה רבינו גם את האיסורים 'לא תקום ולא תיטור', אשר

מוסריות, וכגון: "הרגשתי שיש לפלוני קפידא עלי", "שמעתי שפלונני התבטא שאני מפריע לו... אולי זה בגלל שסירבתי להיענות לבקשתו בדבר מסוים" וכו', בזה לכאורה אין לאו של 'לא תטור'.

וכתב שם שתשובה זו היתה לעיני הגרש"ז אויערבך והסכים לדברים, אלא שהעיר הגרש"ז שגם באופן שאין משום 'לא תטור', כיון שכותב הדברים להתחזק במוסר - מכל מקום לשם מה הוא צריך להזכיר את שמו של חברו בשביל זה.

בביאורים ומוספים מביאים נידון בענין זה: אדם הכותב יומן אישי על כל הקורה אותו - האם מותר לו לכתוב את שציערוהו אחרים וכדו', שהרי בזה עובר לכאורה על לאו של 'לא תטור', שהוא גם על נטירה בלב?

יש שכתבו (קובץ מרפא לשון ח"ב עמ' סד) שתלוי הדבר באופן הכתיבה: אם כותב באופן ששומר טינה וכעס, כגון שכותב: "פלונני מקניטני ומצערני בקביעות" וכו', אפשר שעובר בעצם הכתיבה על 'לא תטור'. אבל באופן שכותב לעצמו בצורה של מסקנות

דקה מתוקה - 60 שניות על הדף היומי

הציפור שמבקשת מתלמידי החכמים להחזור על תלמודם 101 פעמים...

שבת דף צ

"מאי ציפורת כרמים וכו', וגמר כמה דבעי וחכים כמה דבעי"

וביאר, שהנה בגמרא מובאת סגולה לזכרון שיאכל צפורת כרמים. אמנם עוד אמרו חז"ל סגולה נוספת לזכרון, שישנה פרקו ק"א פעמים.

וזהו שאומרת צפורת הכרמים: "אשא עיני אל ההרים" - אלו התלמידי חכמים; "מאין" - גימטריה ק"א; "יבוא עזרי" - שעל ידי שיחזרו על תלמודם ק"א פעמים, לא יצטרכו לה ולא יצודו אותה לאוכלה.

ידועים דברי חז"ל שעיקר סגולותיה של התורה לא נאמרו אלא על ה"עמל" שבתורה, וכמו שאמרו "אם בחקתי תלכו" ומפרש רש"י שתהיו עמלים בתורה. ואחד הדברים שמצריכים עמל הוא החזרה והשינון, שחוזר על לימודו שוב ושוב כדי לזכרו. וכתב הגאון רבי אהרן שמואל קאידנובר (בעל התפארת שמואל על הרא"ש והמהרש"א) בספרו ברכת שמואל, והביאו הרב חיד"א בפרק שירה, פירוש על מה שנאמר בפרק שירה "צפורת כרמים אומרת אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי".

להתחיל את היום ברגל ימין
חווייה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום...
המייל היומי של 'דרשו'

מדוע מוסיפים בני אשכנז בתפילת יום טוב שחל בשבת את המילה 'באהבה'?

לקבלה מתוך אהבה וללא כפייה; אך כאשר שמעו את פרטי המצוות הזדעזעו ונרתעו, והוצרכו לכפיית הר כגיגית על מנת שיקבלו את התורה, ולכן על פרטי המצוות לא ניתן לומר 'באהבה'. ברם, את מצות השבת קיבלו ישראל במְרָה (לפני קבלת התורה) ללא כפייה, ולכן ניתן לומר עליה גם כפרט - 'באהבה'.

[משנ"ב תפז, א; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

בתפילת יום טוב, אומרים בברכה האמצעית: "ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום חג... מקרא קודש זכר ליציאת מצרים". למנהג בני ספרד, אומרים פעם נוספת "באהבה" לפני המילים "מקרא קודש", ואילו למנהג בני אשכנז, מוסיפים מילה זו רק ביום טוב שחל בשבת.

וטעם מנהגם של בני אשכנז - שהמילה 'באהבה' הנאמרת בתחילה נסובה על התורה בכללותה, אשר בני ישראל התכווננו

הטועה בחתימת הברכה בתפילת יום טוב שחל בשבת - מה דינו?

ואם הזכיר את השבת ואת המועד, אך שינה את הסדר, ואמר: "מקדש ישראל, השבת והזמנים" - יש שכתב שלשון זו מונה שכאלו ישראל הם מקדשים את השבת, ואין זה כך, אלא היא קדושה מששת ימי בראשית; ולכן נחשב המתפלל כמי שמשנה ממטבע הלשון שקבעו חכמים, ואינו יוצא ידי חובה.

[שו"ע תפו, א, משנ"ב ז, וביה"ל ד"ה מקדש; ביאורים ומוספים דרשו, 5 וד']

בתפילת יום טוב שחל בשבת, 'חותמים' את הברכה האמצעית במילים: "מקדש השבת וישראל והזמנים". ומי שטעה ואמר רק "השבת", או רק "ישראל והזמנים" - נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה; ולדעת המשנה ברורה - אם אמר רק "השבת", בודאי אין לחזור ולהתפלל; ואם אמר רק "ישראל והזמנים", יתכן שצריך לשוב ולהתפלל, אך למעשה, מספק אין לשוב ולהתפלל.

האם בליל פסח שחל בשבת מברכים ברכת 'מעין שבע'?

נפסק שאין לומר ברכה זו, ואם כן 'חתימת' הברכה היא לבטלה, ואין להתיר את אמירתה בכוונה תחילה. ויש שכתב שיתכן כי כדאי לסיים את הברכה ללא הזכרת שם ה' בחתימה; והוסיף, כי במקומות שנוהגים לומר בבית הכנסת הלל עם ברכה בליל פסח, אם נזכר מיד לאחר אמירת שם ה' בתחילת הברכה, יסיים "אשר קדשנו... לקרוא את ההלל".

[שו"ע תפו, א; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בליל פסח שחל בשבת, אין מברכים ברכת 'מעין שבע', שהיא הברכה הנאמרת בכל ליל שבת לאחר אמירת 'ויכולו'. ואם טעה החזן והחל באמירתה - כתבו האחרונים, שכדי שלא ייכשל בהזכרת שם שמים לבטלה, ניתן לסמוך על דעת כמה ראשונים ואחרונים, הסוברים שברכה זו נאמרת גם בליל פסח שחל בשבת, ולסיים את הברכה.

אולם, יש שהורו שלא יסיים את הברכה, משום שלהלכה

* נחלקו ראשונים בנוגע לנפח שיעור ה'כזית', אם הוא כחצי מנפח שיעור 'כביצה', או כשליש ממנו. ולהלכה, לענין כזית של אכילת מצה ומרור, פסק השולחן ערוך שהנפח הוא כחצי ביצה.
* יש אומרים ששיעור ה'כביצה' ההלכתי, הוא כביצה בינונית שבזמננו - כ־50 סמ"ק; ויש אומרים שהוא כשתי ביצים בינוניות בנות זמננו, כלומר כ־100 סמ"ק.
* את שיעורי ה'כביצה' וה'כזית' מודדים בגוף המאכל בלבד, ללא צירוף החללים שבו, כגון מרווח שבין עלה לעלה בירקות עלים. אולם, מאכל 'ספוגי', אין צורך למועכו לפני מדידתו, למרות שישנם בתוכו חללים קטנים.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע נוהגים להשתמש במשטחי לישה ממתכת חלקה לצורך לישת המצות?

כל 18 דקות, משום שהבצק חודר לתוך הבד, ומחמיץ, ולאחר מכן שב ומתערב בבצקים האחרים.
ומנהג המדקדקים במצוות, להשתמש במשטחי לישה ורידוד העשויים ממתכת חלקה או מאבן חלקה, ויש המצפים גם את כלי הרידוד במתכת חלקה, או בזכוכית חלקה.

[שו"ע תנט, ד, ומשנ"ב לט]

בלישת הבצק לַמְצוֹת, אין להשתמש בכלי לישה שיש בהם סדקים או שקעים אשר לא ניתן לנקותם לאחר הלישה, כיון שהבצק החודר לתוכם מחמיץ, ומתערב לאחר מכן בבצקים האחרים שילושו בכלים אלה.

ויש להקפיד על כך גם בנוגע למשטחי הלישה והרידוד, ואין די בפריסת מפה או סדין על השולחן, אלא אם כן יחליפו אותם

הלוח היומי

י"ב בסיון | רבי אברהם ב"ר נח זצ"ל מסלונים בעל 'ברכת אברהם'

יארצייט:

שפ"ד: רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ זצ"ל חתן המהר"ל מפראג
תק"ג: רבי דוד ב"ר יעקב פארדו זצ"ל בעל 'משכיל לדוד'
תקכ"ה: רבי מנחם מענדל מבאר זצ"ל תלמיד הבעש"ט
תרס"ו: רבי חיים ישראל ב"ר דוד זצ"ל מקוצק-פילוב
תשמ"א: רבי אברהם ב"ר נח זצ"ל מסלונים בעל 'ברכת אברהם'

האם חיי האדם ארוכים או קצרים?

סיפר המשגיח הגרא"א דסלר זצ"ל: סמוך לפטירתו של דודי, רבי גדליה זצ"ל, מיאנו הרופאים לעשות לו זריקה באמרם שלא תועיל אלא להמשיך חייו רק לארבעה רגעים, ואמר רבי גדליה ז"ל לעומדים סביבו: "יעשו ויעשו, ארבעה רגעים - אם ישתמש האדם בהם כראוי המה חיים ארוכים מאוד ובלי השתמשות כראוי אפילו שנים הרבה קצרות הנה ואינן כלום".
(בית קלם ח"א עמ' שפן)

נשתדל להתחזק בניצול הזמן לעבודת ה', שכל רגע נוסף שאנו זוכים לנצלו כראוי, אנו זוכים בו ברווח עצום ביותר.

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il